

Termin likwidacji szkody w ubezpieczeniach obowiązkowych i dobrowolnych

Odnosząc się do zagadnienia terminów likwidacji szkód w ubezpieczeniach obowiązkowych i dobrowolnych przekazujemy poniższe wyjaśnienia, które mają na celu w przystępny sposób ukazać w/w problematykę.

W zależności od rodzaju ubezpieczenia terminy likwidacji szkody regulowane są w odmiennych aktach prawnych. W przypadku ubezpieczeń obowiązkowych, np. ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, termin likwidacji szkody określony jest w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) Zgodnie z jego treścią zakład ubezpieczeń jest zobowiązany do wypłaty odszkodowania w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie. Zgodnie z ust. 2 powołanego art. gdyby w tym terminie nie było możliwe wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania, odszkodowanie powinno być wypłacone w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie. Ustawa przewiduje jeden wyjątek od tej zasady - przekroczenie terminu 90 dni jest możliwe jedynie w przypadku, gdy stwierdzenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń lub też określenie wysokości odszkodowania uzależnione jest od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. Jednak bezsporną część świadczenia zakład ubezpieczeń jest zobowiązany wypłacić w terminie 30 dni od dnia zgłoszenia szkody.

Jeżeli zakład ubezpieczeń nie zachowa powyższego terminu wypłaty odszkodowania, jest zobowiązany do pisemnego zawiadomienia o przyczynach niemożności zaspokojenia zgłaszanych roszczeń. W przypadku wystąpienia nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu likwidacyjnym uprawnionemu do świadczenia przysługuje roszczenie o odsetki ustawowe.

W przypadku ubezpieczeń dobrowolnych, np. auto-casco, termin zakończenia likwidacji szkody uregulowany jest w art. 817 kodeksu cywilnego. Zgodnie z § 1 tego artykułu, jeżeli nie umówiono się inaczej, zakład ubezpieczeń obowiązany jest spełnić świadczenie również w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku. Zgodnie z § 2 powołanego artykułu, gdyby w tym terminie nie było możliwe wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości świadczenia, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Również i w tym przypadku bezsporną część świadczenia zakład ubezpieczeń jest zobowiązany wypłacić w terminie 30 dni od dnia zgłoszenia szkody. Przy ubezpieczeniach dobrowolnych także - zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. Nr 124, poz. 1151 ze zm.) - jeżeli zakład ubezpieczeń nie zachowa określonego w ustawie bądź umowie terminu wypłaty odszkodowania, jest zobowiązany do pisemnego zawiadomienia o przyczynach niemożności zaspokojenia zgłaszanych roszczeń.

W przypadku wystąpienia nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu likwidacyjnym uprawnionemu do świadczenia przysługują odsetki ustawowe, o ile zawarta umowa ubezpieczenia nie przewiduje innej wysokości.

Z powyższego widać, że istnieją różnice pomiędzy terminem likwidacji szkody w ubezpieczeniu obowiązkowym a terminem w ubezpieczeniu dobrowolnym. W przypadku ubezpieczenia obowiązkowego przepisy ustawy o ubezpieczeniach

obowiązkowych regulujące kwestię czasu trwania postępowania likwidacyjnego są przepisami bezwzględnie obowiązującymi, a więc nie jest możliwe zastosowanie innych terminów. W przypadku zaś ubezpieczeń dobrowolnych, przepis kodeksu cywilnego wskazujący 30 dniowy termin likwidacji szkody jest przepisem dyspozytywnym, co oznacza, iż strony mogą umówić się inaczej. Zazwyczaj ogólne warunki ubezpieczeń dobrowolnych stanowiące przeciwieństwo treści zawartej przez ubezpieczającego umowy ubezpieczenia, zawierają te właśnie terminy, jednak nie można wykluczyć postanowień odmiennych. Kolejną różnicą jest - pomijając dopuszczenie w szczególnych przypadkach wypłatę odszkodowania dopiero po uprawomocnieniu się wyroku w sprawie karnej bądź cywilnej - ustalenie w ubezpieczeniach obowiązkowych górnej granicy czasu likwidacji szkody w wysokości 90 dni.

W procesie likwidacji szkody niejednokrotnie ubezpieczający kwestionują wysokość odszkodowania. W przypadku zakwestionowania stanowiska zakładu ubezpieczeń i wniesienia przez osobę uprawnioną odwołania, zakłady ubezpieczeń często traktują te odwołania jako zgłoszenie okoliczności wymagających wyjaśnienia, a co za tym idzie pozwalających na wypłatę odszkodowania w 14 dni po ich wyjaśnieniu. Zdarza się także, iż zakłady ubezpieczeń na podstawie stworzonych przez siebie procedur ustalają termin 30 dniowy, w czasie którego na pismo złożone przez skarżącego należy odpowiedzieć. Przepisy prawne nie określają bowiem terminów rozpatrzenia odwołania osoby uprawnionej do odszkodowania od stanowiska zakładu ubezpieczeń, które zakład ten jest zobowiązany zachować.

Zauważyć jednak należy, iż zakwestionowanie stanowiska zakładu ubezpieczeń przez osobę składającą odwołanie jest najczęściej jedynie żądaniem dokonania weryfikacji i korekty poczynionych przez ten zakład ustaleń, a nie zgłoszeniem okoliczności wymagających wyjaśnienia. Dlatego też, w związku z faktem, iż składane odwołania mają najczęściej ścisły związek z przyjęciem przez zakład ubezpieczeń błędnych danych, sprawdzenie tych danych winno odbyć się w ramach wyznaczonego przepisami terminu likwidacji szkody i skutkować ewentualnym naliczeniem odsetek za zwłokę w likwidacji szkody.

Zdarzają się również przypadki, gdy osoba uprawniona do odszkodowania przekazuje zakładowi ubezpieczeń dodatkowe informacje mające wpływ na proces likwidacji szkody, bądź kwestionuje rozwiązania przyjęte przez zakład ubezpieczeń na podstawie np. przekazanych przez samego uprawnionego do odszkodowania błędnych bądź niepełnych informacji - wówczas odwołanie takie w pewnych sytuacjach może być zakwalifikowane jako okoliczność do wyjaśnienia, jednak winna być ona wyjaśniona w możliwie najkrótszym terminie tj. przy zachowaniu zasady należytej staranności przy wyjaśnianiu tej okoliczności.